

MEMÒRIA
D'ACTIVITATS
2010

**OFICINA
DE DEFENSA DELS
DRETS DEL
MENOR**

OFICINA DE DEFENSA DELS DRETS DEL MENOR

PRESENTACIÓ

Un any més, i complint les disposicions normatives que regulen el funcionament de l'Oficina de Defensa dels Drets del Menor, és necessari tramitar i trametre al Consell de Govern perquè l'aprovi la Memòria d'activitats de l'Oficina.

Si analitzam les dades de l'any 2010, podem dir que la més significativa és el descens del nombre d'actuacions i d'expedients tramitats en relació amb l'any 2009. La causa del descens es deu, molt probablement, a la nova ubicació física de l'Oficina. Així, en el marc de l'estalvi pressupostari requerit, l'ODDM es va traslladar a un edifici propietat del Govern de les Illes Balears i deixà el pis de lloguer —molt més cèntric que no pas la nova ubicació— que tenia fins a la mudança. Hem detectat, des del canvi de seu de l'ODDM, un descens progressiu del nombre de visites que rebem. Un descens que mirarem de compensar difonent, encara més, la tasca realitzada per l'ODDM entre la ciutadania i acostant-nos, tot el que puguem, als professionals que tracten cada dia amb els menors de la nostra comunitat autònoma.

D'altra banda, de cada vegada més, l'ODDM s'està convertint en un instrument de consulta especialitzada per part dels tècnics que es dediquen professionalment al món dels menors d'edat. Així, una dada expressiva és que el 42,7 % de les consultes rebudes a l'Oficina prové dels professionals. D'aquesta forma, l'ODDM s'està convertint, en certa manera, en un referent tècnic de consulta per a aquells professionals que han d'afrontar una qüestió relacionada amb els menors d'edat. És significatiu també que el 44,14 % de les actuacions de l'ODDM tinguin, per primer canal d'entrada, el telèfon. Així, de cada cop és força més freqüent que el professional educatiu, sanitari o social cridi a l'ODDM per fer consultes tècniques sobre un tema concret que pugui estar tractant en matèria de menors. En aquest sentit, l'ODDM esdevé un servei especialitzat que és usat habitualment per la resta d'administracions públiques de les Illes Balears.

Al marge de la tasca d'assessorament tècnic als professional en l'àmbit dels menors, no podem obviar tampoc que el segon col·lectiu que acudeix a l'ODDM és el de pares i mares. Així, la suma d'ambdós progenitors implica el 36,50 % de l'activitat de l'Oficina. D'aquesta manera, és força freqüent que siguin els progenitors els que, davant un problema del seu fill, acudeixin a l'ODDM per reclamar-ne l'empara dels seus drets.

S'ha de destacar —quant a la procedència geogràfica dels casos tractats per part de l'Oficina— que la majoria d'actuacions (el 86 %) es duen a terme a Mallorca i, dins Mallorca, el 54 % dels casos són de Palma. Cal dir també que l'ODDM manté el conveni amb la Direcció General de Justícia del Govern de les Illes Balears mitjançant el qual les oficines d'Ajuda a les Víctimes del Delicte són punts d'atenció de l'ODDM tant a la part forana com a Menorca, Eivissa i Formentera. Tot i que reconeixem que seria idoni poder tenir delegacions permanents de l'ODDM a cadascuna de les illes, s'ha de tenir en compte el pressupost limitat de l'ODDM —281.853,00 € durant l'any 2010—, que fa pràcticament impossible aquesta extensió territorial.

Quant a la tipologia de les actuacions sol·licitades a l'Oficina, s'ha de ressaltar que majoritàriament (en un 38 % dels casos) s'ha requerit que s'actuï en la integració social i jurídica del menor. En aquest àmbit, s'ha sol·licitat, sobretot, informació i assessorament, cosa que ha suposat un 17,8 % de la feina de l'ODDM. A més, i en aquest mateix àmbit de la integració social i jurídica, cal esmentar que el 9.1 % dels casos que arriben a l'Oficina tenen a veure amb les relacions paternofilials.

Si la integració jurídica és l'àmbit majoritari d'actuacions de l'ODDM, el següent —amb un 17 % dels casos tractats— són els temes vinculats a l'educació i la cultura. En aquest camp, s'ha de destacar que el 5,6 % dels casos que ha duit l'Oficina durant l'any 2010 tenen a veure amb l'escolarització dels infants i adolescents. Al marge del sector educatiu, el 14 % de les consultes a l'ODDM han tengut a veure sobre el funcionament de les administracions públiques i de les entitats privades. En aquest sentit, el 4,97 % de les queixes i denúncies rebudes a l'Oficina han estat relacionades amb el funcionament de les administracions públiques. Així, s'ha de comentar que l'ODDM té la funció legalment assignada de supervisar l'actuació de les administracions públiques de les Illes Balears en matèria de menors. A més, tramita totes aquelles queixes i denúncies referents a un funcionament deficient de les administracions públiques il·lenques, i requereix col·laboració i esmena, si escau, a l'administració afectada.

Una xifra molt destacada quant a l'activitat de l'Oficina és que el 14 % dels assumptes tractats fan referència al maltractament als menors d'edat. Així, el 4,1 % de l'activitat de l'ODDM ha estat en casos de maltractament físic als menors. A més, també un 4,1 % dels casos de l'Oficina han estat abusos sexuals a menors d'edat. En darrer lloc, cal mencionar que el 2,9 % dels casos referits a l'Oficina han estat relacionats amb denúncies sobre maltractament físic o emocional als menors.

Cal dir també que el 9 % de les intervencions de l'Oficina han tengut a veure amb casos que afecten la salut dels menors. Fonamentalment els ciutadans s'adrecen a l'Oficina per sol·licitar informació sobre temes relacionats amb el dret sanitari o amb el funcionament general del sistema de salut quan els menors són pacients.

Un esment especial es mereix la qüestió dels menors i les noves tecnologies. Ha estat una prioritat des de l'any 2007 la protecció dels drets dels menors davant les noves tecnologies. Així, el 8,5 % de les actuacions de l'Oficina tenen a veure amb les noves tecnologies. En total, l'ODDM ha intervingut en 29 situacions de possibles vulneracions dels drets del menor relacionades amb Internet. La gran majoria d'aquestes actuacions són d'informació, orientació i assessorament a ciutadans que es dirigeixen a l'Oficina davant un cas de possible violació dels drets del menor en el món digital. Així, s'ha de dir que, a més de la tasca d'atenció diària als ciutadans, en matèria de noves tecnologies l'ODDM desenvolupa, des de l'any 2008, una tasca continuada de recerca monogràfica mitjançant l'Observatori d'Internet. A més, l'ODDM forma part del consorci "Xarxa Segura" que es dedica, entre altres activitats, a impartir conferències en centres escolars i culturals en matèria d'ús responsable i segur de les noves tecnologies. Durant l'any 2010 s'han realitzat 48 sessions de formació a diferents centres escolars, per les quals han passat 1.073 alumnes.

Per acabar, vull fer esment de la tasca formativa que du a terme l'ODDM. Aquest 2010 l'Oficina ha organitzat tres congressos de caràcter tècnic en matèria de menors als quals han assistit 539 persones, i per als quals s'ha intentat dur a Mallorca especialistes reputats de tot l'Estat espanyol per tractar qüestions d'actualitat que afecten els menors d'edat en els seus drets.

Antoni Bennàssar Moya

Director de l'Oficina de Defensa dels Drets del Menor de les Illes Balears

ÍNDEX

1	INFORMACIÓ INSTITUCIONAL DE L'ODDM.....	8
1.1	QUÈ ÉS L'ODDM?	8
1.2	FUNCIONS I COMPETÈNCIES	8
1.3	ORGANITZACIÓ DE L'ODDM	9
1.4	HISTÒRIA DE L'ODDM	10
1.5	PRESSUPOST	11
2	EVOLUCIÓ ESTADÍSTICA INTERANUAL.....	13
	EVOLUCIÓ PER MESOS.....	14
3	DADES ESTADÍSTIQUES DE L'ANY 2010	15
3.1	ACTUACIONS.....	15
3.2	TIPUS D'ACTUACIONS	16
3.3	CANAL D'ENTRADA.....	17
3.4	RELACIÓ AMB EL MENOR	18
3.5	DEMANDES PER SEXE	18
3.6	INTERVAL D'EDAT	19
3.7	FORMA DE TANCAMENT.....	20
3.8	DISTRIBUCIÓ GEOGRÀFICA DE LA INTERVENCIÓ	20
3.9	DRETS ANALITZATS DES DE LA CONVENCIO S O B R E E L S D R E T S D E L ' I N F A N T	22

4	ÀMBITS D'ACTUACIÓ	23
4.1	INTEGRACIÓ SOCIAL I PROTECCIÓ JURÍDICA DEL MENOR.....	23
4.2	EDUCACIÓ I CULTURA	24
4.3	FUNCIONAMENT DE LES ADMINISTRACIONS I LES ENTITATS PRIVADES.....	26
4.4	MALTRACTAMENTS.....	27
4.5	SALUT.....	28
4.6	INFORMÀTICA I NOVES TECNOLOGIES	29
5	L'ODDM I LES NOVES TECNOLOGIES	31
5.1	L'OBSERVATORI D'INTERNET	31
5.2	XARXA SEGURA ILLES BALEARS.....	32
6	ACTIVITATS SECTORIALS	35
6.1	CONGRESSOS	35
6.2	VISITES A CENTRES I ENTITATS QUE PRESTEN SERVEIS ALS MENORS	37
6.3	COL·LABORACIONS	37
7	AGENDA DEL DIRECTOR	38
7.1	INTERVENCIÓNS EN ELS MITJANS DE COMUNICACIÓ.....	38
7.2	ACTES I REUNIONS	38

1. INFORMACIÓ INSTITUCIONAL DE L'ODDM

1.1 QUÈ ÉS L'ODDM?

L'Oficina de Defensa dels Drets del Menor (ODDM) és un òrgan de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears que té encomanada la tasca de vetllar per la defensa i la promoció dels drets dels menors que es troben dins el territori de les Illes Balears. Fou creada pel Decret 16/1997, de 30 de gener (BOCAIB núm. 21, de 18 de febrer).

1.2 FUNCIONS I COMPETÈNCIES

Què pot fer l'Oficina de Defensa dels Drets del Menor?

- a) Supervisar les administracions públiques de les Illes Balears i les entitats privades que prestin serveis als menors dins el territori de les Illes Balears, per verificar-ne i orientar-ne les actuacions envers el respecte, la defensa i la promoció dels seus drets.
- b) Rebre i tramitar les queixes i els greuges que li presentin sobre situacions d'amenaça o vulneració dels drets dels menors.
- c) Divulgar la normativa estatal i internacional, i aplicar i difondre els convenis, les recomanacions internacionals i la legislació nacional en matèria de protecció dels drets dels menors.
- d) Proposar adaptacions o reformes de procediments, reglaments o lleis, per a una defensa més eficaç dels drets dels menors, i procurar la millora constant dels serveis adreçats a l'atenció dels menors.
- e) Dur a terme la coordinació interdepartamental dels temes i les matèries relacionats amb els menors i els seus drets.
- f) Promoure davant el Consell de Govern de les Illes Balears les disposicions normatives adients per desplegar i fer efectius els drets dels menors en l'àmbit territorial de les Illes Balears.
- g) Procurar els mecanismes de control adients per assegurar el compliment de tot el que afecta els drets dels menors a les Illes Balears.
- h) Fomentar la planificació integral o sectorial de les matèries que afecten els drets i la protecció dels menors, i supervisar-ne l'execució.
- i) Aquelles altres funcions de naturalesa anàloga a les anteriors, i no exercides per cap altre òrgan de l'Administració, que li encomani la consellera d'Afers Socials, Promoció i Immigració.

Què no pot fer l'Oficina de Defensa dels Drets del Menor?

L'Oficina de Defensa dels Drets del Menor no pot intervenir en cap cas en procediments vigents per resoldre interessos individuals la resolució dels quals estigui encomanada als tribunals de justícia o que requereixin actuacions protectores encomanades als consells insulars.

1.3 ORGANITZACIÓ DE L'ODDM

L'ODDM està integrada per un director i un equip tècnic multidisciplinari que s'encarrega del dia a dia de l'Oficina.

El director

El director de l'Oficina de Defensa dels Drets del Menor és un alt càrrec de l'Administració del Govern de les Illes Balears, nomenat pel Consell de Govern i adscrit a la Conselleria d'Afers Socials, Promoció i Immigració. Representa els interessos dels infants i les seves necessitats perquè tothom els respecti.

En l'actualitat i des de juliol de 2007, el director de l'ODDM és Antoni Bennàssar Moyà, advocat.

L'equip tècnic

A l'Oficina hi ha un equip tècnic de persones formades en dret, psicologia i treball social per assessorar ciutadans i entitats, atendre'n les denúncies i queixes, i verificar les situacions d'abús que tinguin a veure amb temes relacionats amb els drets dels menors.

1.4 HISTÒRIA DE L'ODDM

L'ODDM començà a funcionar el 19 de febrer de 1997 com un servei administratiu dependent directament del conseller de Funció Pública i Interior. L'Oficina va néixer per intentar desplegar la Convenció dels Drets de l'Infant de 1989, amb la finalitat de reforçar i impulsar els mecanismes de control establerts pels poders públics per defensar correctament els drets dels menors d'edat a les Illes Balears.

En la sessió d'11 de setembre de 1998, el Consell de Govern canvià la naturalesa purament administrativa de l'Oficina amb la finalitat que es constituís en un vertader òrgan administratiu amb entitat pròpia, i fos així una unitat diferenciada dins l'aparell organitzatiu de la Conselleria de Funció Pública i Interior.

El Consell de Govern, en la sessió de 25 de febrer de 2000, acordà integrar l'Oficina dins la conselleria que tengués atribuïdes les competències en matèria de benestar social. El canvi d'ubicació serví perquè el Govern reflexionàs sobre la independència de l'Oficina. Així, amb l'Ordre del president de les Illes Balears de 16 de març de 2000 es remarcà l'autonomia funcional i de gestió de l'ODDM com a òrgan de naturalesa administrativa destinat a la defensa dels drets dels menors d'edat. La primera passa va ser trobar un local a Palma per ubicar-la fora de qualsevol altra direcció general, per a un funcionament millor com a òrgan independent i per garantir el compliment de les seves competències.

El Comitè dels Drets de l'Infant de les Nacions Unides, en les sessions de 4 de juny de 2002 —segons un informe presentat per Espanya—, reconegué amb satisfacció que algunes comunitats autònomes creassin institucions o serveis dedicats específicament a la infància, com ara l'Oficina de Defensa dels Drets del Menor de les Illes Balears. Així mateix, el febrer de 2003, i en una ampliació de competències, s'atribuí a l'Oficina la coordinació del Consell d'Infància i Família de les Illes Balears.

El juliol de 2003, i arran del canvi de govern a les Illes Balears, l'Oficina va fer una nova passa. Mantengué la mateixa estructura interna i passà a formar part de la Conselleria de Presidència i Esports, a la qual s'atribuïren les competències en benestar social. En aquesta fase, a més, l'Oficina va prestar la seva col·laboració formant part dels plens de diversos òrgans de l'Administració autonòmica, com ara l'Observatori de la Convivència Escolar en els Centres Educatius i l'Observatori de la Família de les Illes Balears.

L'any 2005 l'ODDM s'integrà en el consorci Xarxa Segura, amb la finalitat de contribuir a la tasca divulgativa en matèria d'un ús responsable de les noves tecnologies de la informació i les comunicacions.

El Parlament de les Illes Balears va aprovar, a finals de l'any 2006, la Llei 17/2006, de 13 de novembre, integral de l'atenció i dels drets de la infància i l'adolescència de les Illes Balears. Aquesta Llei pretén ser una norma de caràcter integral per regular els drets i les obligacions dels menors d'edat i els mecanismes d'actuació dels poders públics envers ells.

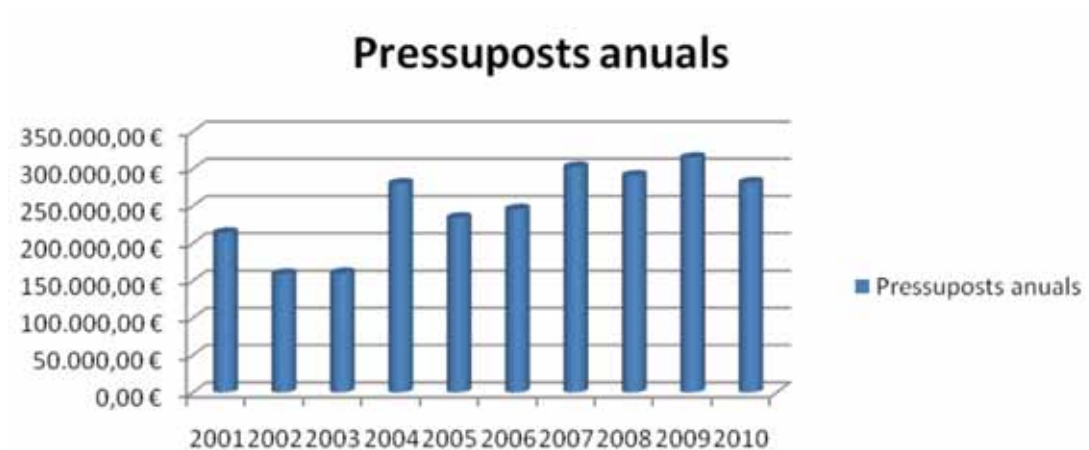
El juliol de 2007 l'Oficina tornà als seus orígens i, d'acord amb el que disposa la norma que la crea, gaudeix de naturalesa autònoma. L'ODDM roman integrada administrativament en la Conselleria d'Afers Socials, Promoció i Immigració, tot i que amb la independència suficient i amb unes competències semblants —per extenses i intenses— als comissionats parlamentaris. L'ODDM disposa per tot plegat, en aquelles matèries relacionades amb els drets dels menors, d'una visió global, ja que supervisa l'actuació dels diferents departaments de l'executiu autonòmic i de la resta d'administracions públiques.

Des del dia 24 de març de 2009 la nova seu de l'ODDM és a la Conselleria d'Afers Socials, Promoció i Immigració.

L'1 de febrer de 2008 entrà en funcionament l'Observatori d'Internet, com una iniciativa de referència en el conjunt de l'Estat, que té per objectiu vetllar per la seguretat dels infants i dels adolescents quan actuen com a usuaris de les noves tecnologies. Durant l'any 2010 ha continuat el funcionament de l'Observatori amb noves publicacions.

1.5 PRESSUPOST

El pressupost de l'ODDM de l'any 2000 fou de 85.644,22 euros —tal com es pot comprovar en el gràfic—, la qual cosa coincideix amb el començament de l'etapa d'autonomia funcional i de gestió. Al llarg d'aquests darrers anys l'Oficina ha tengut el suport pressupostari del Govern i del Parlament de les Illes Balears, pressupost que respon a les necessitats per al bon funcionament i la projecció en la societat balear.

Evolució pressupostària de l'ODDM

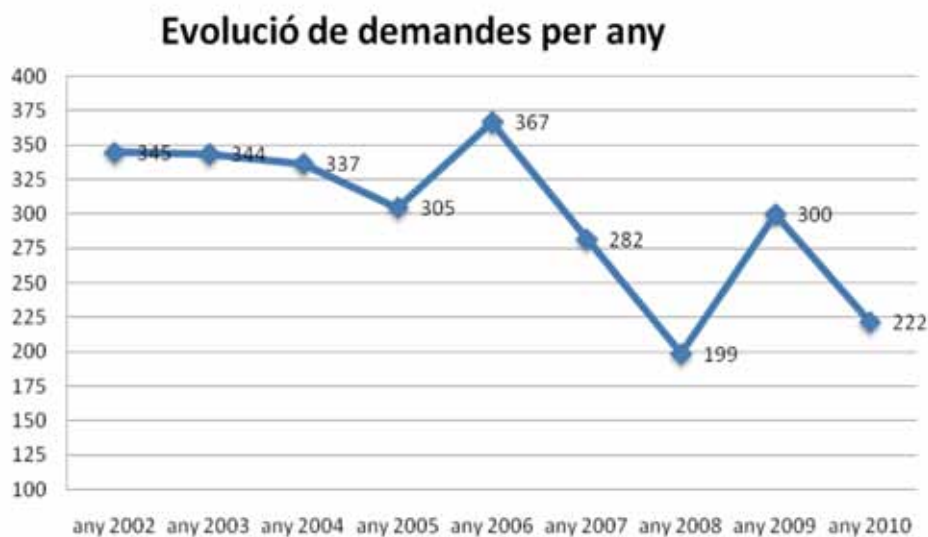
En aquest exercici pressupostari 2010, s'han dedicat 281.853,00 euros a complir el programa per al desenvolupament de la protecció i la defensa dels drets dels menors de les Illes Balears: 107.934,00 euros corresponen al capítol 1, 107.619,00 euros són del capítol 2, i 66.300,00 euros, del capítol 6.

1.6 DOTACIÓ DE PERSONAL DURANT L'ANY 2010

L'ODDM, per complir les funcions dels seus òrgans, ha disposat durant el 2010 del director i de l'equip tècnic, compost per una administrativa, dues treballadores socials, un tècnic superior llicenciat en dret i un psicòleg.

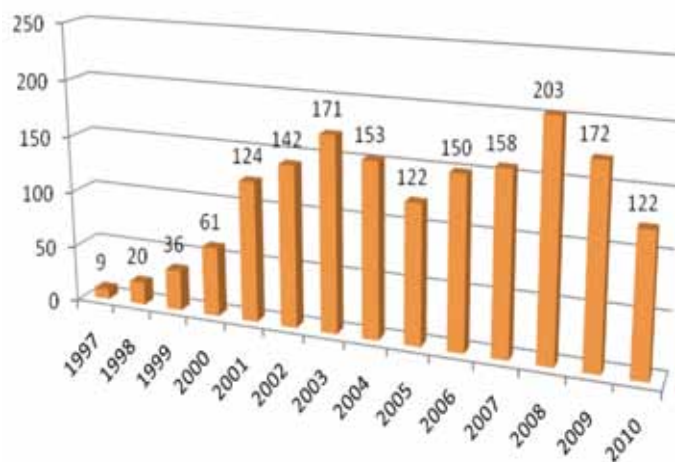
L'Observatori d'Internet està integrat per tres becaris, dues llicenciades en dret i una llicenciada en psicologia.

2. EVOLUCIÓ ESTADÍSTICA INTERANUAL

Evolució del nombre d'actuacions de l'ODDM

Durant l'any 2010 hi ha hagut 222 actuacions. Quant al nombre d'expedients, en el 2010 hi ha hagut un descens dels tramitats per l'Oficina si es compara amb l'any 2009.

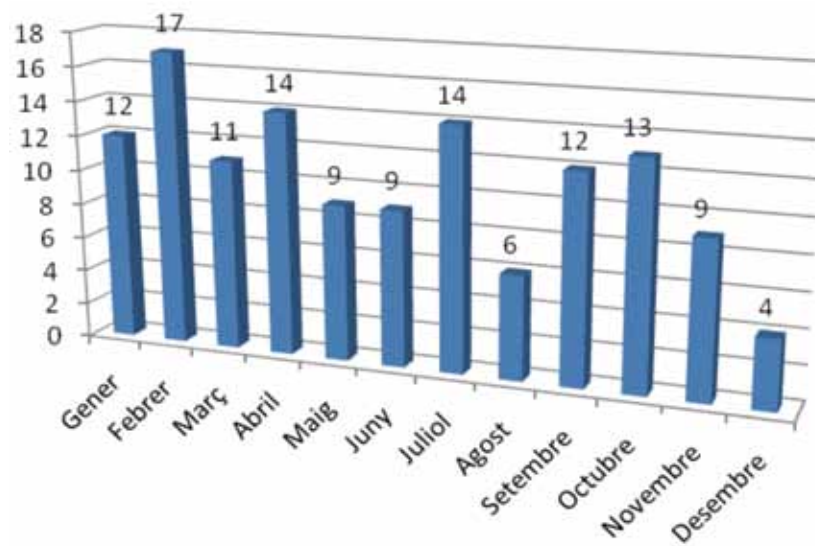

Evolució del nombre d'expedients de l'ODDM

El nombre d'expedients —tal com es pot comprovar en el gràfic— ha descendit de manera paral·lela al descens del nombre d'actuacions, de 172 a 122.

EVOLUCIÓ PER MESOS

Pel que fa a l'evolució estadística mensual de les actuacions duites a terme amb relació a les persones menors d'edat, destaca el mes de febrer amb 17 intervencions. En canvi, el mes de desembre, com és habitual, hi va haver una reducció significativa, amb només 4 actuacions.

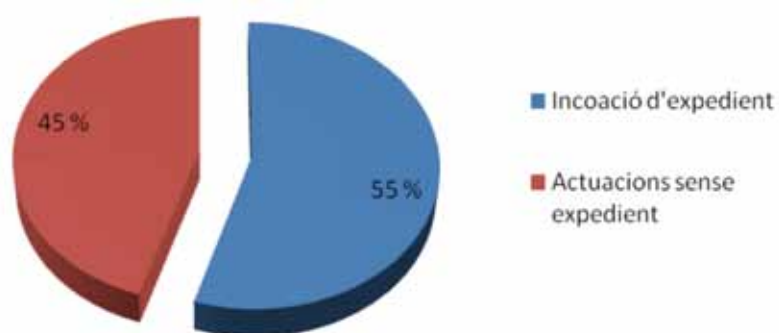

3. DADES ESTADÍSTIQUES DE L'ANY 2010

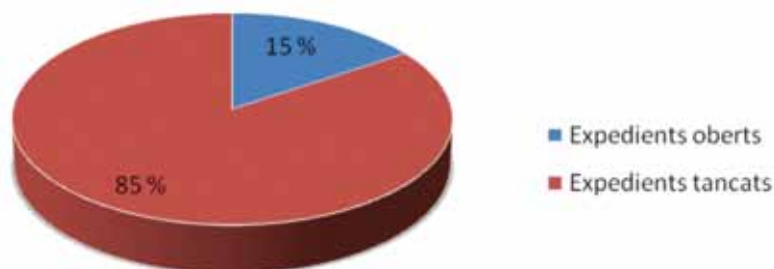
L'Oficina de Defensa dels Drets del Menor ha duit a terme 222 actuacions de defensa dels drets del menor durant l'any 2010, 122 de les quals han desembocat en un expedient, mentre que 100 no ho han requerit. Del total d'expedients oberts, 99 han estat expedients d'actuacions de protecció dels drets del menor i 23 expedients vinculats al funcionament administratiu de l'ODDM.

3.1 ACTUACIONS

Del nombre total d'actuacions que ha duit a terme l'ODDM durant l'any 2010 (222), el 55 % han implicat la incoació d'un expedient de defensa dels drets del menor. En canvi, el 45 % restant han estat consultes o queixes que s'han resolt sense haver d'instruir un expedient de defensa.

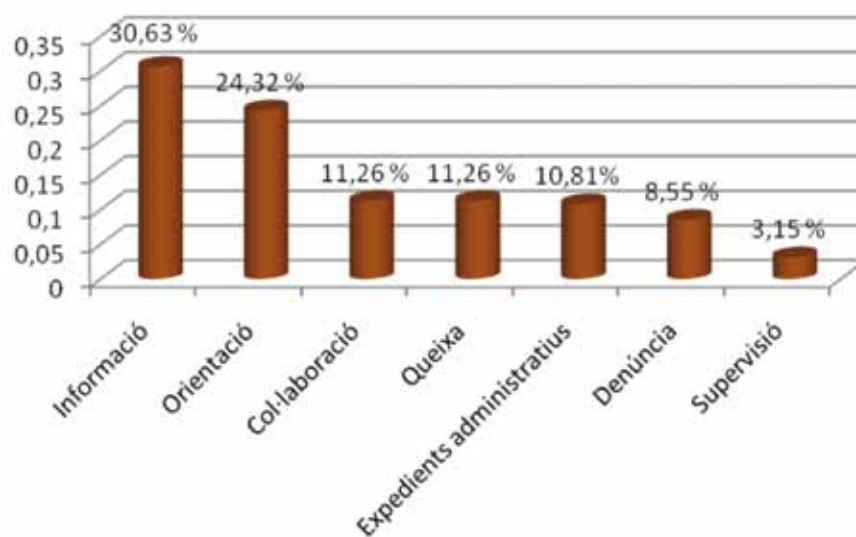

En acabar el 2010, el 85 % del total d'expedients incoats s'han pogut tancar, mentre que la tramitació del 15 % restant continuarà durant l'any 2011.

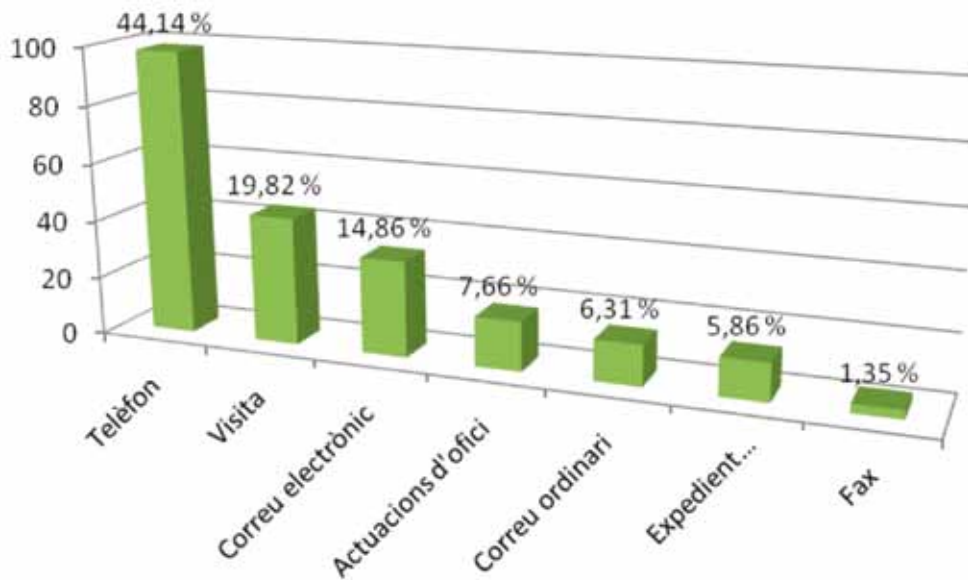
3.2 TIPUS D'ACTUACIONS

L'activitat principal de l'ODDM ha consistit a oferir informació (30,63 %) i orientació (24,32 %) als ciutadans en matèria dels drets dels menors d'edat. La tramitació de queixes ha representat l'11,26 % de les actuacions dutes a terme. La col·laboració amb altres institucions o entitats i les queixes han suposat un 11,26 %, respectivament. La incoació d'expedients administratius, el 10,81 % de les actuacions de l'Oficina. La tramitació de denúncies ha representat el 8,55 % i la supervisió, un 3,15 %.

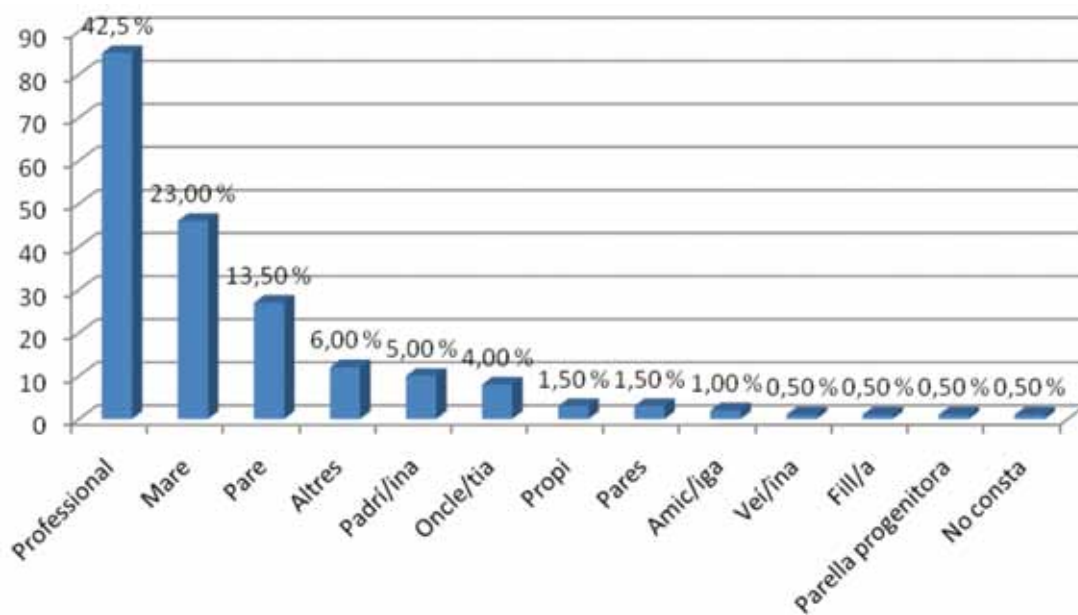
3.3 CANAL D'ENTRADA

El canal d'entrada més important de les actuacions de l'ODDM ha estat el telèfon (44,14 %), seguit de les visites (19,82 %), i del correu electrònic (14,86 %). Les actuacions d'ofici (7,66 %) tenen un percentatge menor. També hi ha hagut les actuacions realitzades a partir del correu ordinari (6,31 %) i els expedients administratius (5,86 %).

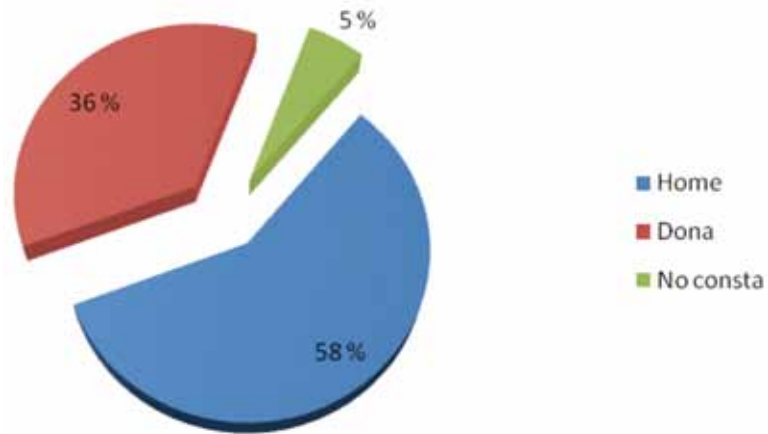
3.4 RELACIÓ AMB EL MENOR

Quant a les persones que han fet algun tipus de consulta a l'ODDM, cal dir —segons la relació amb el menor— que el 42,7 % de les consultes, les han fetes professionals, el 23 %, mares, i el 13,50 %, pares. La resta de consultes han estat d'altres familiars, veïns o persones que no s'identificaren en el moment de la consulta.

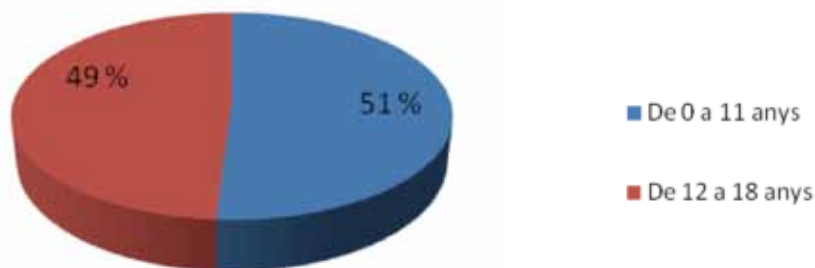
3.5 DEMANDES PER SEXE

Pel que fa al sexe de les persones que han fet consultes a l'ODDM, el 58 % han estat homes i el 36 % dones.

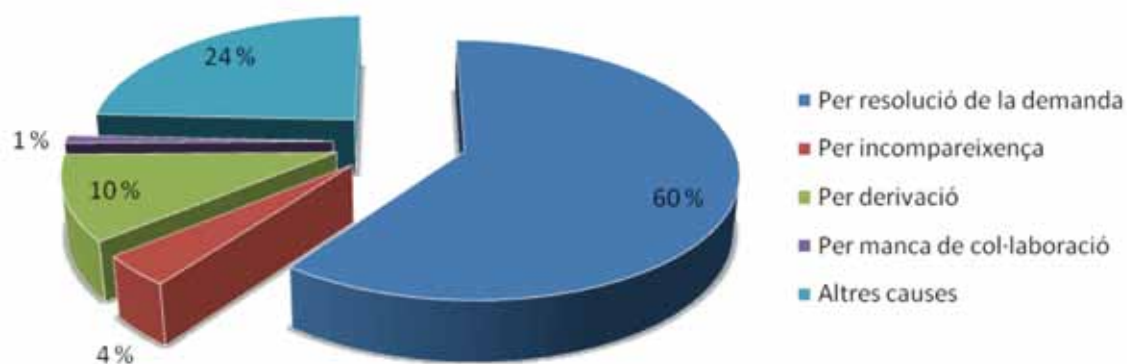
3.6 INTERVAL D'EDAT

Quant a les persones menors d'edat, cal diferenciar entre els menors de 12 a 18 anys, que han representat el 51 % de les intervencions amb menors, i els de 0 a 11 anys, que han estat el 49 % de les actuacions. S'entén per minoria d'edat el període de vida comprès entre el naixement i la majoria d'edat fixada per la llei. És important fer aquesta diferenciació perquè s'entén per infància el període de vida de les persones comprès des del naixement fins als 12 anys, i per adolescència des dels 12 anys fins a la majoria d'edat fixada en l'article 12 de la Constitució espanyola.

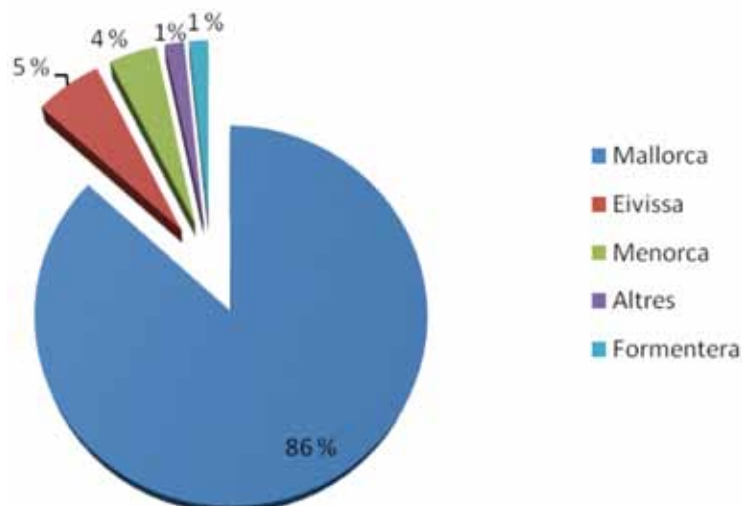
3.7 FORMA DE TANCAMENT

Respecte de la forma de tancament de les intervencions duites a terme, el 60 % han estat casos que s'han tancat per resolució de les demandes i el 24 % per altres causes. El 10 % correspon a casos que es derivaren a altres institucions i el 4 % dels casos s'han tancat per incompareixença de les persones demandants. Finalment, un 1 % dels expedients s'han tancat per manca de col·laboració.

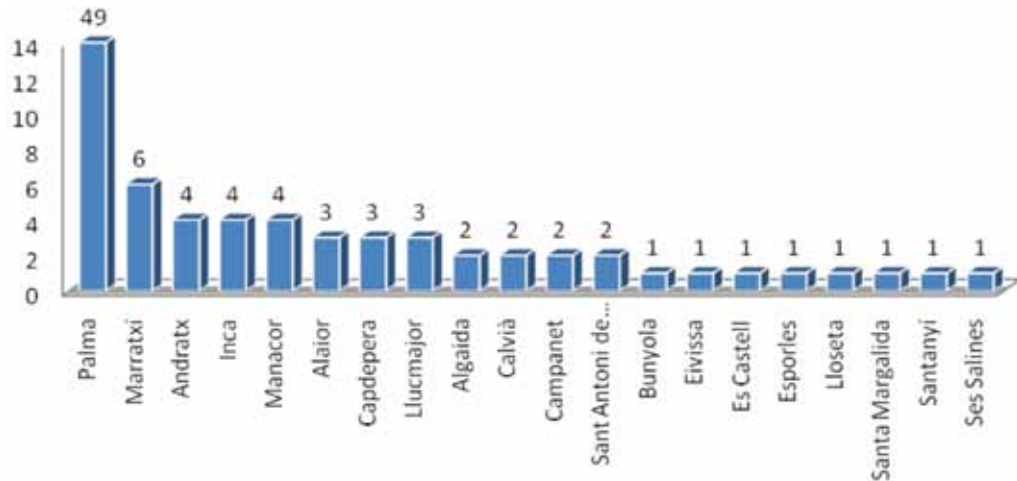

3.8 DISTRIBUCIÓ GEOGRÀFICA DE LA INTERVENCIÓ

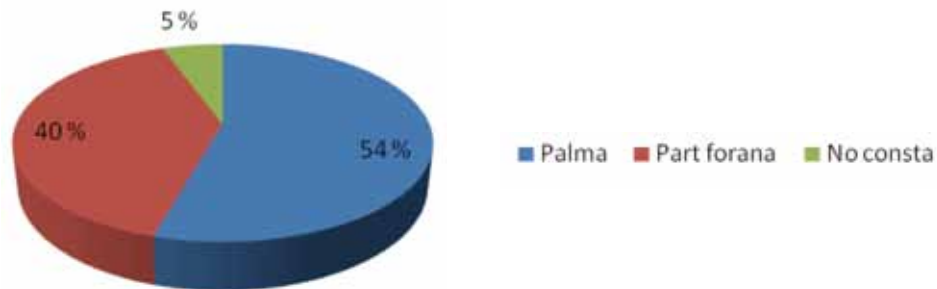
En relació amb la distribució geogràfica de les intervencions de l'Oficina, cal destacar que la majoria de les intervencions s'han fet a Mallorca (86 %), seguides de les fetes a Eivissa (5 %), Menorca (4 %) i Formentera (1 %).

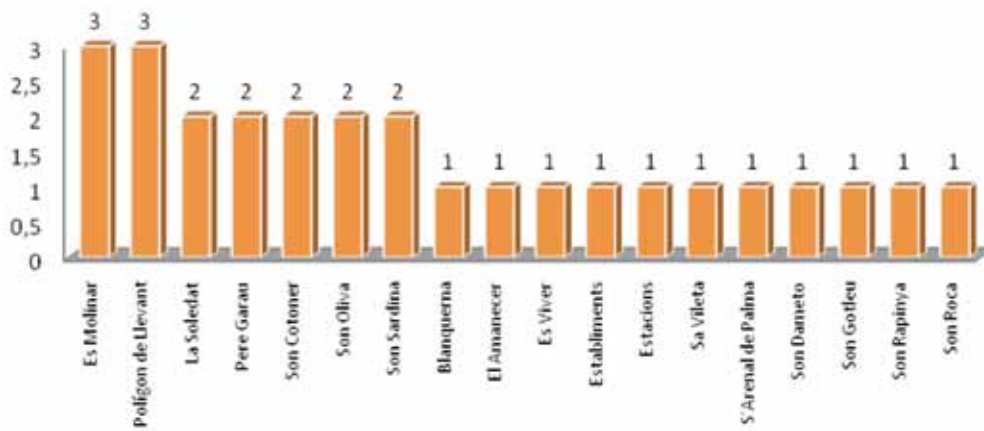
Distribució per localitats de les Illes Balears.

Quant a la distribució geogràfica a l'illa de Mallorca, destaquen les intervencions a Palma amb un 54 %, seguides de les intervencions fetes a la part forana amb un 40 %. Pel que fa al 5 % de la resta de casos, se'n desconeix l'origen.

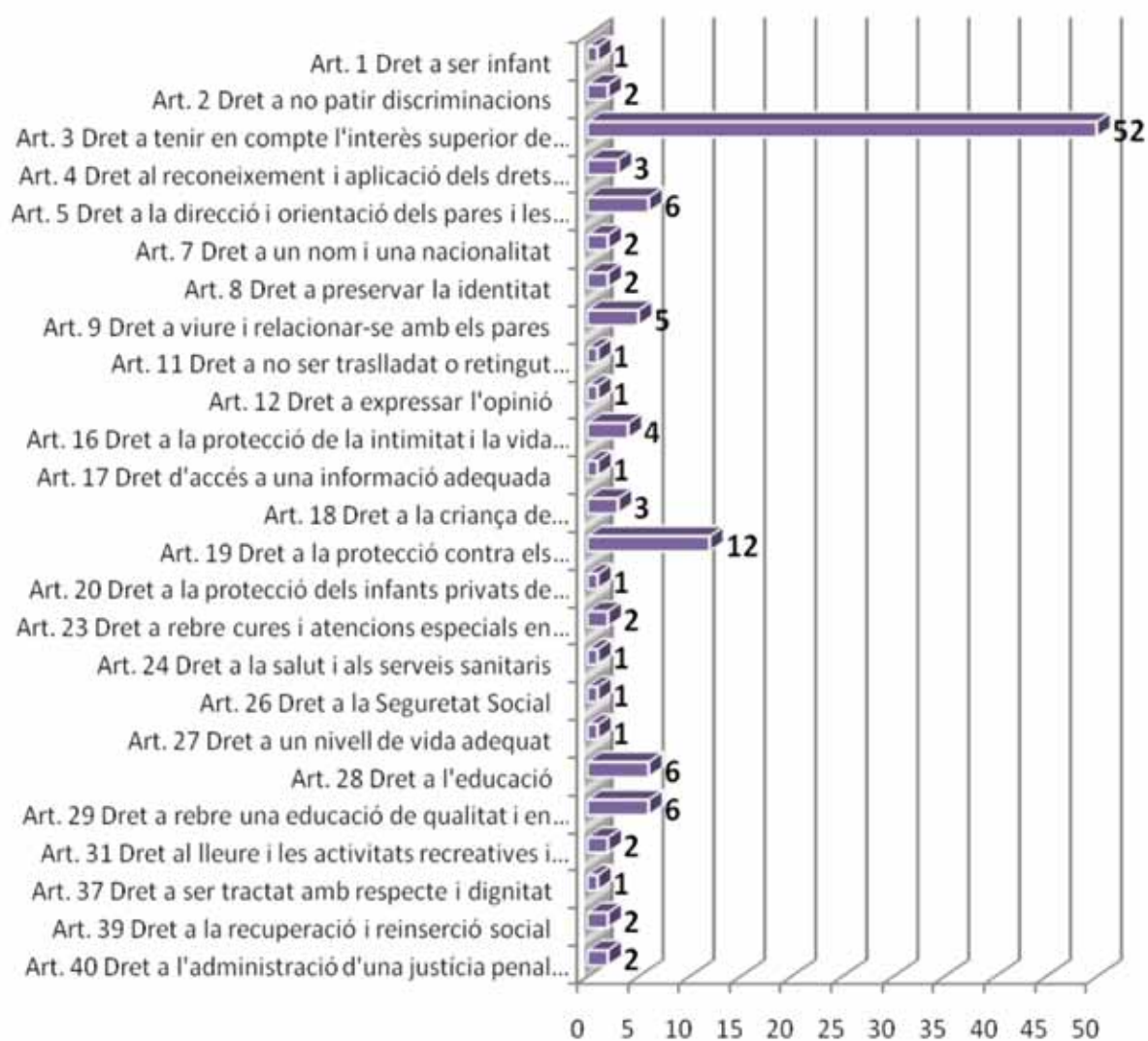

Amb relació a la distribució geogràfica de les intervencions per barris de Palma, on hi ha hagut més intervencions ha estat al Molinar i el Polígon de Llevant, seguits de La Soledat, Pere Garau, Son Cotoner, Son Oliva i Son Sardina, i la resta de barriades.

3.9 DRETS ANALITZATS DES DE LA CONVENCIÓ SOBRE ELS DRETS DE L'INFANT

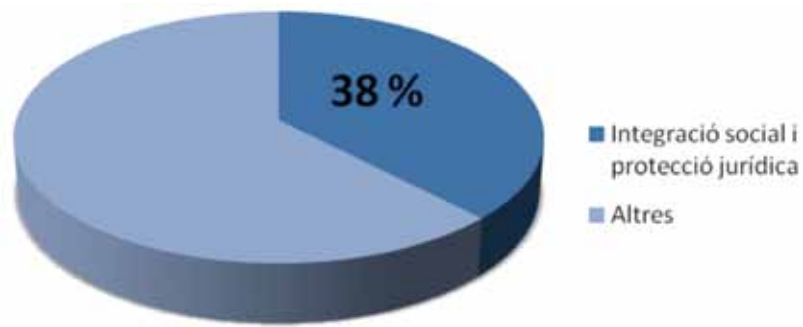
En relació amb els drets del menor que recull la Convenció sobre els Drets de l'Infant, en el gràfic següent es pot comprovar que el més afectat i treballat en els expedients i les actuacions de l'ODDM és l'article 3 sobre el dret a tenir en compte l'interès superior del menor, amb 52 actuacions, seguit de l'article 19 sobre el dret a la protecció contra el maltractament, amb 12 actuacions.

4. ÀMBITS D'ACTUACIÓ

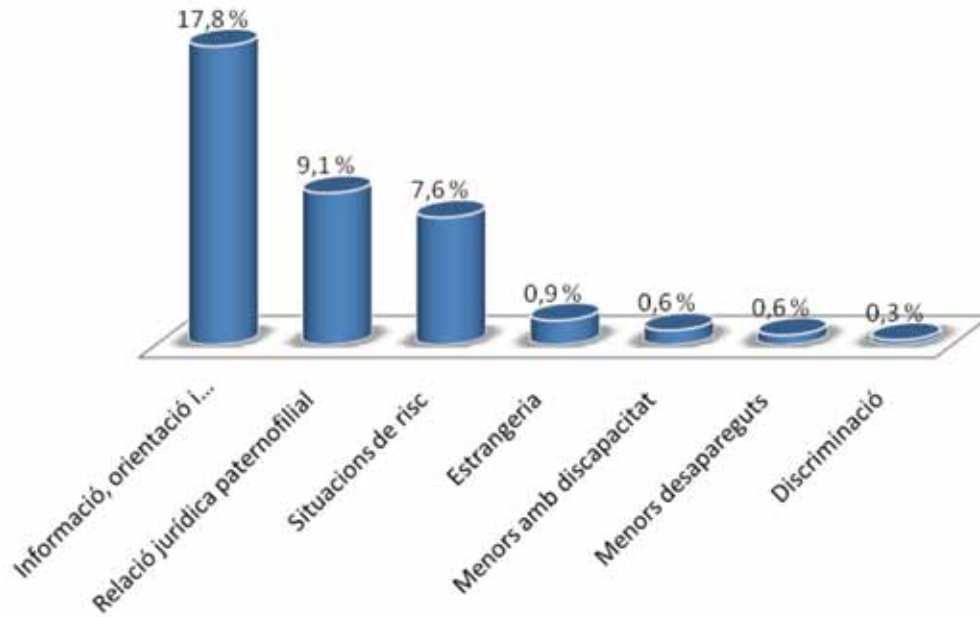
4.1 INTEGRACIÓ SOCIAL I PROTECCIÓ JURÍDICA DEL MENOR

Les intervencions referides a la integració social i a la protecció jurídica del menor han representat el 38 % de les actuacions de l'ODDM durant l'any 2010.

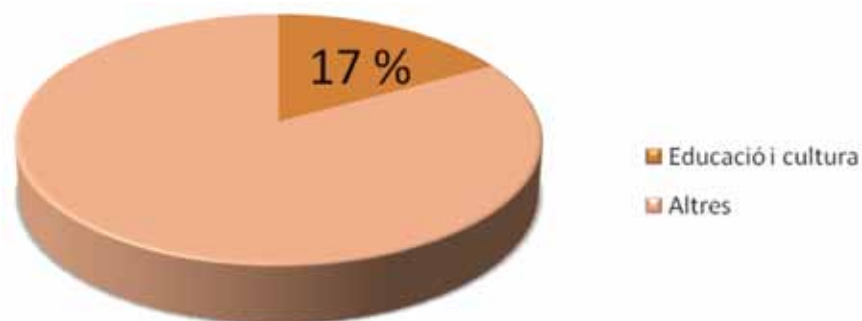
La informació, l'orientació i l'assessorament sobre la integració social i la protecció jurídica del menor han representat el 17,8 % de les actuacions realitzades per l'ODDM. Les relacions jurídiques paternofiliars referides a l'adopció, la tutela, l'acolliment i la guarda del menor, així com les relacionades amb la pàtria potestat, el dret d'audiència del menor, l'emancipació i la filiació, la paternitat o la maternitat, n'han representat el 9,1 %.

Les situacions de risc que el professional pot detectar, tant en la història personal i familiar com en l'entorn pròxim i social del menor, han afectat el 7,6 % del total de les actuacions. Cal destacar que aquests tipus d'intervencions són competència de l'Institut Mallorquí d'Afers Socials, amb el qual l'ODDM manté una relació de col·laboració. El 0,9 % han estat sobre temes de menors d'altres països sense nacionalitat espanyola, seguides de les relatives a consultes de menors en parador ignorat o que varen ser presos a la persona que en tenia la custòdia (0,6 %).

4.2 EDUCACIÓ I CULTURA

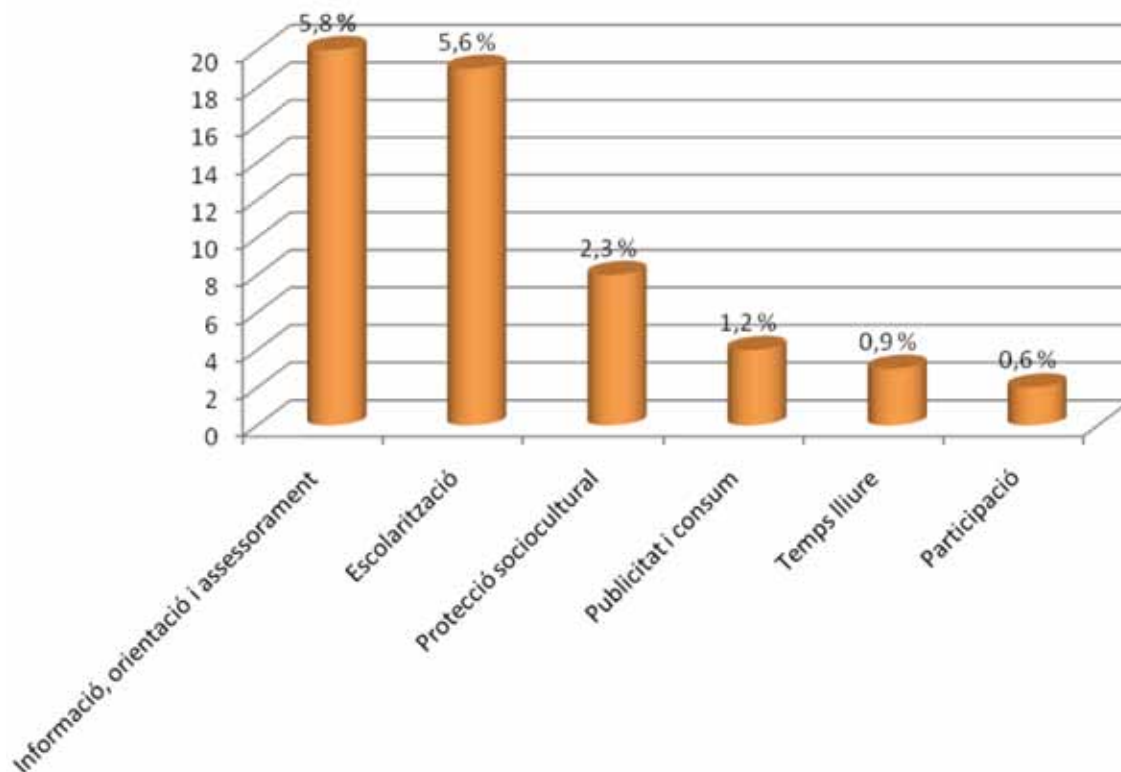
El 17 % de les actuacions de l'ODDM han fet referència a l'educació i a la cultura dels menors.

Del total de les intervencions en matèria d'educació i cultura, el major nombre d'actuacions s'han fet en l'àmbit de la informació, l'orientació i l'assessorament, la qual cosa n'ha suposat un 5,8 %. Així mateix, s'ha duit a terme una tasca important en actuacions referides a l'escolarització dels menors —entesa com la dificultat relacionada amb l'acció de subministrar instrucció en règim escolar— i que han representat el 5,6 % del total de les intervencions. Després hi ha hagut les intervencions referents a la protecció sociocultural del menor, amb el 2,3 % —entesa com qualsevol acció dirigida a la protecció del dret a l'esbarjo, al joc, a la participació en les activitats artístiques i culturals i a la difusió d'informació destinada als infants que té com a finalitat promoure'n el benestar moral, el coneixement i la comprensió entre els pobles i que en respecta la cultura i el dret a ser protegits contra la informació i el material perjudicial per al seu benestar (activitats o espectacles, publicacions, mitjans audiovisuals, televisió, ràdio i premsa i difusió d'informació).

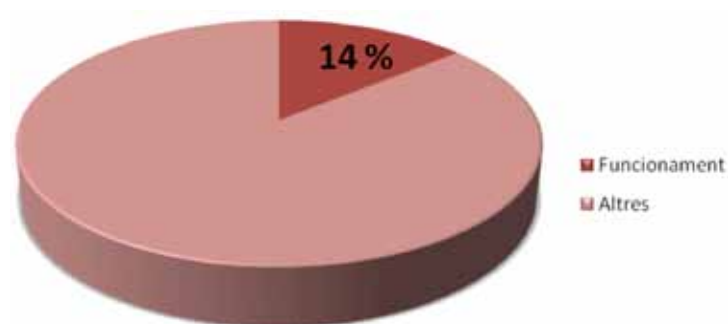
Un 1,2 % de les accions han fet referència a temes de publicitat i consum, és a dir, irregularitats amb la propaganda, l'adquisició i l'ús de béns econòmics i de serveis.

Finalment, les actuacions referides al temps lliure han representat un 0,9 % de les actuacions i la participació —entesa com les dificultats perquè infants i joves gaudeixin del seu dret a la participació en les activitats artístiques i culturals o de qualsevol altre tipus—, un 0,6 %.

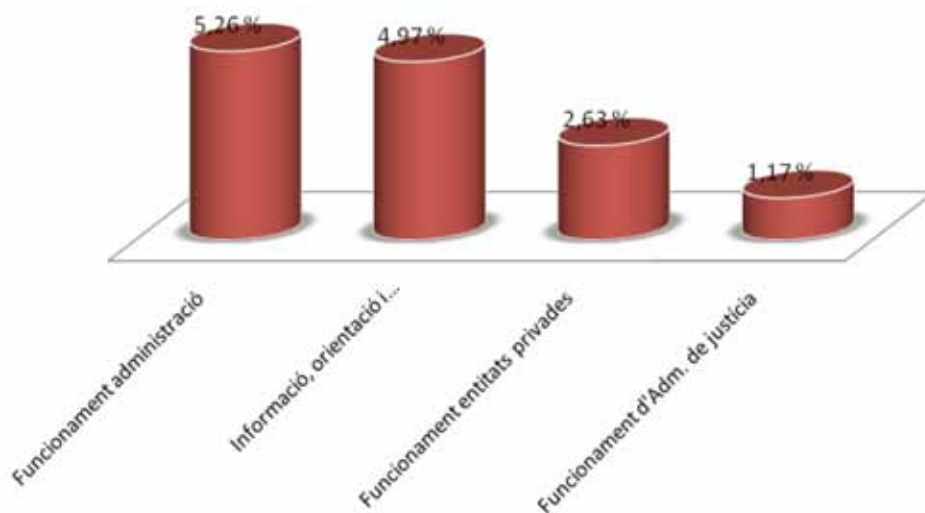

4.3 FUNCIONAMENT DE LES ADMINISTRACIONS I LES ENTITATS PRIVADES

Les actuacions sobre el funcionament de les administracions públiques i les entitats privades relacionades amb menors han suposat el 14 % de l'activitat de l'Oficina. Aquestes intervencions fan referència a les queixes pel funcionament de les institucions que vulneren els drets dels infants o poden amenaçar-los.

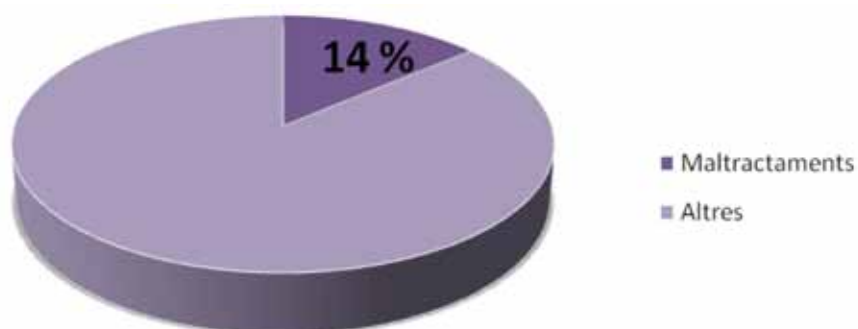
La gran majoria d'actuacions —el 5,26 %— han fet referència a la demanda d'informació, d'orientació i d'assessorament sobre el funcionament de les diferents institucions, tant d'administracions públiques com d'entitats privades. La majoria de queixes i demandes sobre el funcionament han correspost al funcionament d'alguna administració pública, el 4,97 % del total; el 2,63 % han estat queixes i demandes sobre el funcionament d'entitats privades i, finalment, les queixes sobre el funcionament de l'Administració de justícia han representat l'1,17 % del total de les accions de l'Oficina.

ÀMBITS D'ACTUACIÓ

4.4 MALTRACTAMENTS

Els casos de maltractaments a menors han representat el 14 % de les actuacions de l'ODDM. El maltractament és entès com qualsevol acció voluntàriament realitzada —és a dir, no accidental— que danya o pot danyar físicament, psíquicament o sexualment un infant o un jove, i qualsevol omissió d'una acció que privi un menor de la supervisió o de l'atenció necessàries per al seu benestar o el seu desenvolupament.

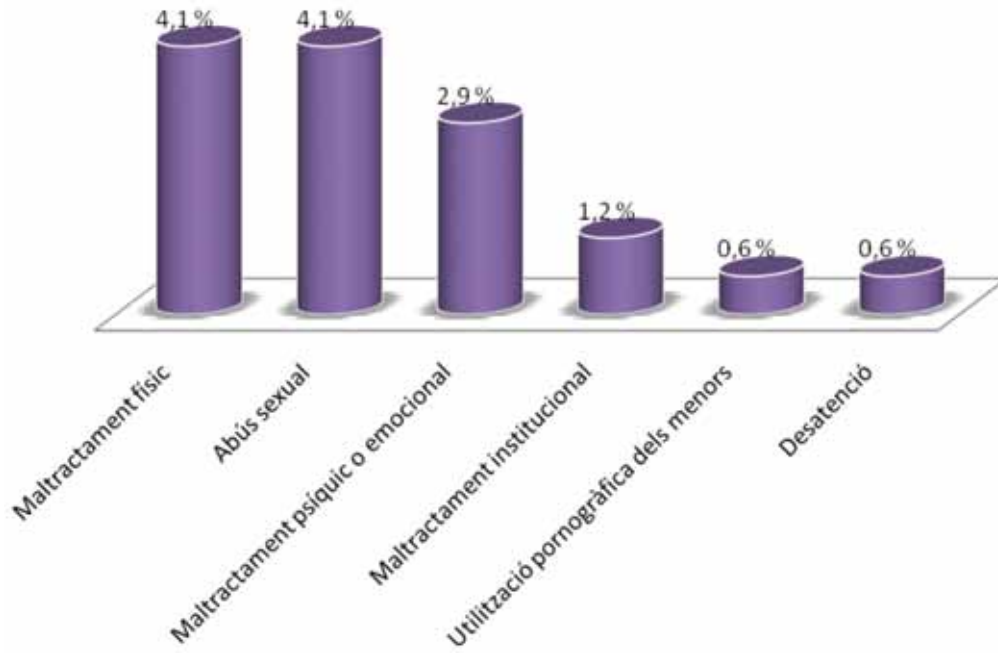
El 4,1 % de les actuacions han estat per maltractament físic, és a dir, accions voluntàries que poden provocar lesions físiques als menors.

Els abusos sexuals —entesos com qualsevol comportament en què un infant o un jove és utilitzat per un adult o per un altre menor com a mitjà per obtenir estimulació o gratificació sexual— han representat el 4,1 % del total de les intervencions.

El maltractament psíquic o emocional —qualsevol acció capaç de generar alteracions psicològiques que poden afectar les necessitats dels menors, i que pot ser activa (quan hi ha hostilitat verbal crònica en forma d'insult, menyspreu o amenaça) i passiva (quan persisteix la manca de resposta als senyals i les expressions emocionals de l'infant)— ha suposat el 2,9 % de les intervencions.

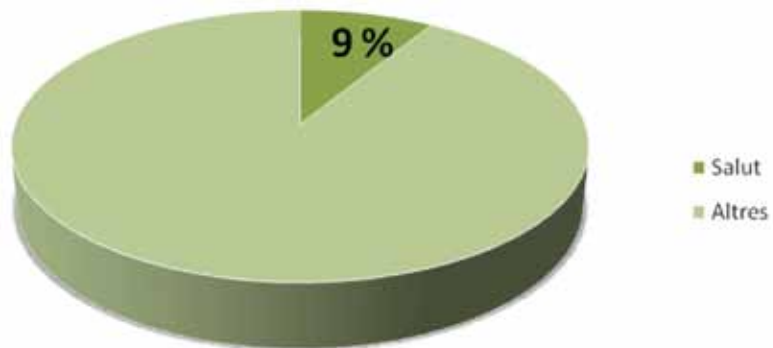
El maltractament institucional —entès com les situacions que es produeixen en entitats i/o centres que atenen els menors i en què per acció o per omissió no es respecten els drets bàsics a la protecció, l'atenció i l'estimulació del desenvolupament de l'infant o del jove— ha comportat l'1,2 % de les intervencions.

Finalment, la utilització pornogràfica dels menors —entesa com a forma d'explotació sexual dels menors per part dels pares o tutors o per terceres persones— i la desatenció han suposat, respectivament, un 0,6 %.

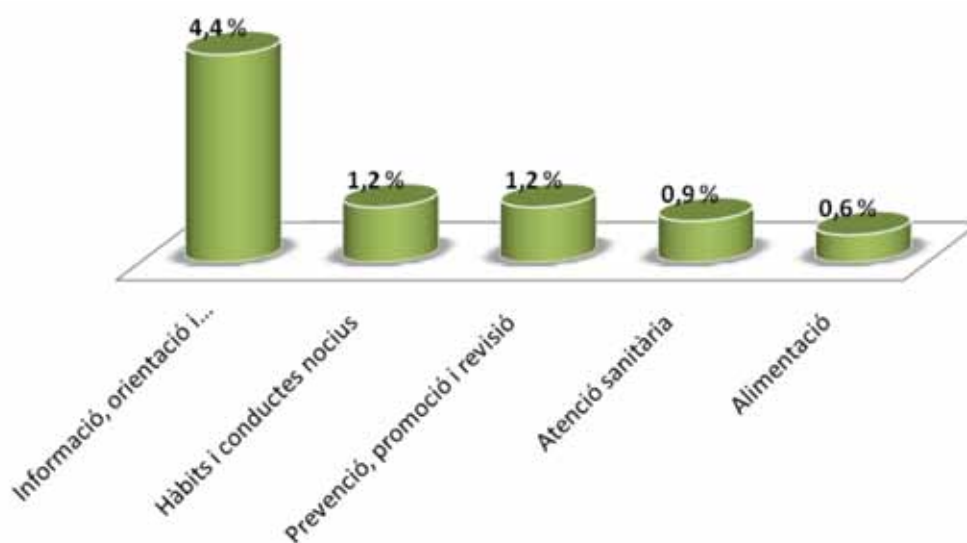
4.5 SALUT

El 9 % del total de les intervencions de l'ODDM s'han fet en l'àmbit de la salut dels menors.

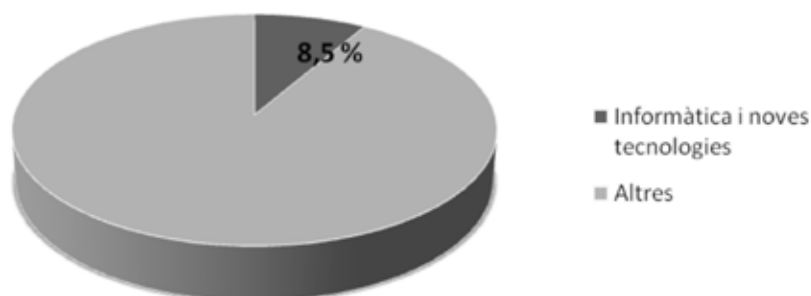
La informació, l'orientació i l'assessorament en matèria de salut han representat el 4,4 % de les actuacions de l'Oficina. També s'han tractat casos referits a pràctiques (tradicionals o no) i comportaments perjudicials per a la salut dels infants, i els referits a dificultats o irregularitats en la profilaxi, el foment de conductes saludables o la revisió mèdica i sanitària periòdica del nin que atempten contra el dret a gaudir dels serveis relacionats amb l'atenció primària de la salut i que han suposat cadascun un 1,2 % de l'activitat de l'ODDM.

L'atenció sanitària —entesa com les actuacions que atempten contra el dret dels menors a tenir accés als serveis mèdics, de rehabilitació i molt especialment als serveis relacionats amb l'atenció primària de la salut— n'ha representat el 0,9 %. Finalment, el 0,6 % han estat accions vinculades amb l'alimentació dels menors.

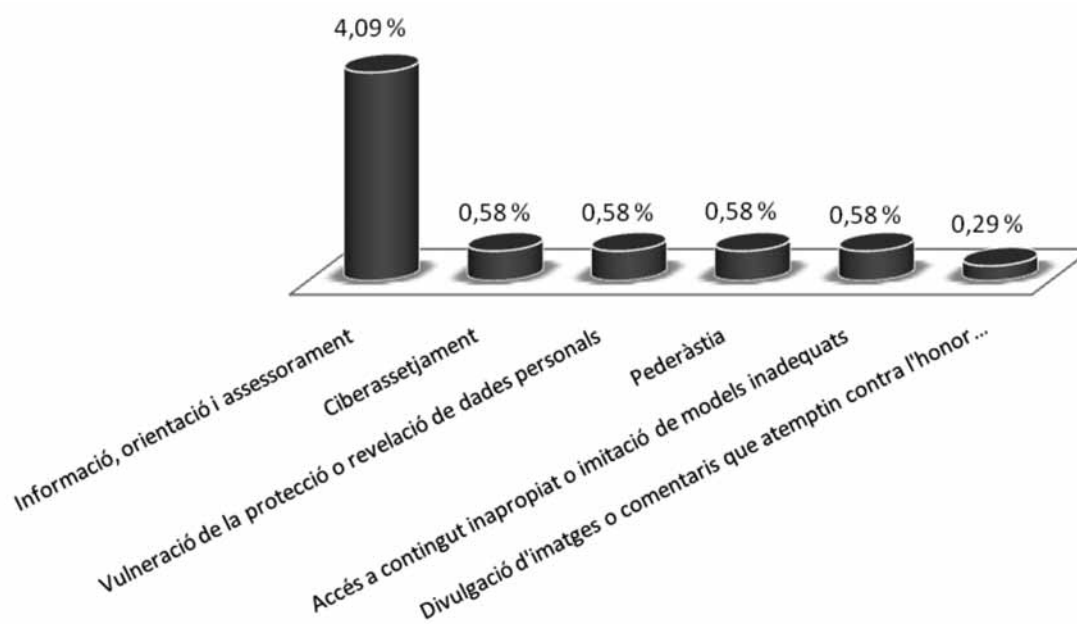
4.6 INFORMÀTICA I NOVES TECNOLOGIES

Les intervencions de l'ODDM referides a la informàtica i a les noves tecnologies n'han suposat el 8,5 % de l'activitat.

La gran majoria de les actuacions en aquest camp fan referència a la informació, l'orientació i l'assessorament als ciutadans, amb un 4,09 % del total de les intervencions. El ciberassetjament entre iguals —entès com l'ús de mitjans telemàtics (Internet, telèfon mòbil, videojocs...) amb la finalitat de causar danys psicològics a un individu o a un grup de forma continuada— ha implicat el 0,58 % de les intervencions. Un altre 0,58 % dels casos han fet referència a la vulneració de la protecció de dades personals, és a dir, casos en què a través d'Internet s'ha infringit la normativa sobre protecció de dades, o bé de menors que faciliten dades personals sense saber amb seguretat qui els les demana.

Finalment, les intervencions relacionades amb la pederàstia i l'accés a contingut inapropiat o imitació de models inadequats, la suplantació d'identitat aprofitant l'anonimat que ofereix Internet i els fraus comercials i la inducció a comprar han representat, respectivament, un 0,58 % de l'activitat de l'Oficina.

5. L'ODDM I LES NOVES TECNOLOGIES

Les noves tecnologies de la informació i les comunicacions han contribuït, de manera decisiva, a transformar molts aspectes de la nostra manera de viure. La xarxa genera múltiples oportunitats, però també perills.

L'Oficina de Defensa dels Drets del Menor vol fomentar una utilització de la xarxa per part de tots els usuaris —especialment per part dels menors— que en redueixi els riscos i n'incrementi les possibilitats a partir d'un ús eficient, raonat, crític, respectuós, basat en el coneixement de la realitat i adaptat a les necessitats de cadascú.

Els perills associats a Internet i als joves o menors esdevenen realitats paleses a través de dos marcs fonamentals:

- a)** L'àmbit jurídic o legal (dret de la protecció de dades de caràcter personal, xarxes de pornografia infantil, dret de la propietat intel·lectual, etc.).
- b)** L'àmbit ètic o moral (exposició dels menors a continguts violents, implícitament pornogràfics, publicitat enganysosa, informació no veraç, etc.).

Són importants la conscienciació i la complicitat de sectors socials amplis, especialment dels creadors de continguts a la xarxa.

5.1 L'OBSERVATORI D'INTERNET

L'Observatori d'Internet es va crear l'any 2008 i té per objectiu vetllar per la seguretat dels infants i dels adolescents quan actuen com a usuaris de les noves tecnologies.

L'Observatori pretén ser una eina de vigilància del ciberespai i contribuir a millorar en termes de seguretat l'espai cibernètic, amb la finalitat que Internet sigui una eina molt útil en la vida acadèmica i d'oci dels menors, i no un perill.

Les funcions són: elaborar informes dedicats a l'ús que els menors fan de les noves tecnologies; analitzar les conseqüències psicològiques i jurídiques que té l'ús d'Internet sobre els menors d'edat; detectar els perills que pot generar la xarxa i fer-ne el seguiment, i denunciar a les autoritats judicials i policials competents les pràctiques que, en l'àmbit de les noves tecnologies, es detectin i puguin ser constitutives de delictes.

Treballen a l'Observatori tres persones becades, dues llicenciades en dret i una altra en psicologia.

Aquest any 2010, cal destacar la importància i la gravetat dels continguts d'algunes pàgines web que, en determinats casos, l'ODDM ha hagut de denunciar els fets als organismes competents en la matèria (Fiscalia de Menors o cossos i forces de seguretat de l'Estat, mitjançant la Brigada d'Investigació Tecnològica (BIT) del Cos Nacional de Policia o el Grup de Delictes Telemàtics de la Guàrdia Civil).

5.2 XARXA SEGURA ILLES BALEARS

El 2010 s'ha subscrit un conveni de col·laboració entre la Conselleria d'Afers Socials, Promoció i Immigració i la Fundació Universitat–Empresa de les Illes Balears (FUEIB), per al seguiment de la difusió del projecte “Xarxa Segura Illes Balears, Internet segura per a infants i joves”, mitjançant el Consorci format per l'Oficina de Defensa dels Drets del Menor, la Fundació IBIT (Illes Balears Innovació Tecnològica), “Sa Nostra”, la Fundació Universitat–Empresa de les Illes Balears i la Universitat de les Illes Balears.

Les principals actuacions desenvolupades en el marc del projecte Xarxa Segura IB durant aquest 2010 són:

- El manteniment i l'actualització del web <<http://www.xarxasegura.net>>.
- Una selecció de diferents notícies i articles apareguts en els mitjans de comunicació tant locals i estatals, com internacionals.
- S'han recollit més d'un centenar de notícies i articles que fan referència a l'ús segur d'Internet.
- S'han adherit 7 noves entitats a Xarxa Segura IB (Petits Ferrerets; Club Esportiu Campos; Fundació Es Garrover; Joaquín Almansa Sáez; Associació per a la promoció del Jazz Jazzin'Mallorca; l'IES Emili Darder, i la Confederació d'Associacions de Pares i Mares de les Illes Balears).
- La difusió del projecte a través de diferents mitjans de comunicació (premsa escrita, ràdio i televisió), com ara IB3 Ràdio i TV, RNE, *Diario de Mallorca*, *Última Hora*, *Diari de Balears*...
- La distribució de la guia d'utilització segura d'Internet per a famílies, “L'ús responsable i segur d'Internet per part dels menors”, entre els centres en els quals s'han fet xerrades i tallers.
- Activitats desenvolupades en centres escolars i culturals: durant l'any 2010 s'han desenvolupat 48 sessions de

formació en centres educatius de Mallorca —18 més en relació amb les 30 duites a terme l'any anterior—, amb la participació d'un total de 1.073 alumnes.

- **Altres activitats de formació:** durant el darrer trimestre de 2010 (i la previsió del primer semestre de 2011), Xarxa Segura IB, en col·laboració amb la Conselleria de Joventut del Consell Insular de Mallorca, desenvolupa un projecte pilot en la detecció i prevenció del ciberassetjament escolar entre menors de secundària. Aquest projecte preveu realitzar accions entorn d'aquesta temàtica mitjançant xerrades, tallers, entrevistes, etc., entre l'alumnat mateix i els professors dels centres que hi participen.
- **Investigacions i publicacions:** durant el 2010 s'han duit a terme dues investigacions. La primera sobre l'alfabetització informacional: "L'alfabetització informacional entre l'alumnat universitari: anàlisi i competències informacionals de l'alumnat de la Universitat de les Illes Balears". La segona fa referència al plagi acadèmic entre els estudiants de batxillerat de les Illes Balears: "El ciberplagi acadèmic: anàlisi del ciberplagi acadèmic entre l'alumnat de batxillerat de les Illes Balears".

Els principals aspectes que s'hi han analitzat són els següents:

1. Sobre l'alfabetització informacional entre l'alumnat universitari:

- a. Les característiques i els comportaments de l'alumnat participant.
- b. La determinació de l'abast de la informació requerida.
- c. L'accés a la informació d'una manera eficaç i eficient.
- d. L'avaluació de la informació i les seves fonts de forma crítica i la incorporació de la informació seleccionada al coneixement.
- e. La utilització de la informació de manera eficaç en la realització de tasques específiques.
- f. La comprensió de la problemàtica econòmica, legal i social que envolta l'ús de la informació i l'accés i l'ús de la informació de forma ètica o legal.

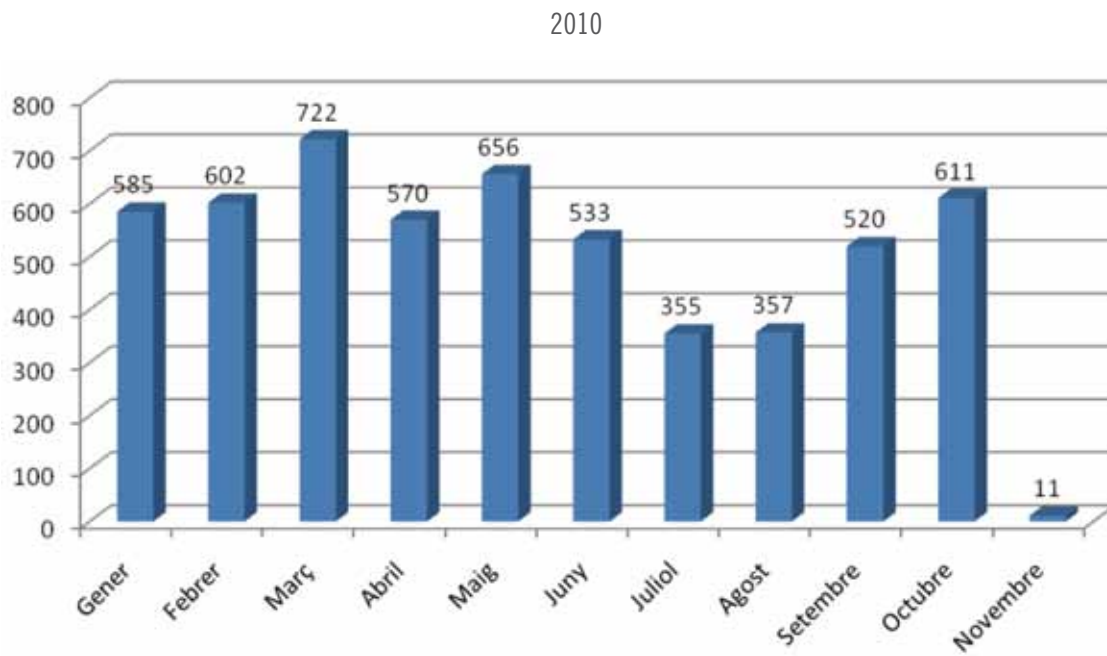
2. Sobre el ciberplagi acadèmic entre l'alumnat de batxillerat:

- a. Les característiques sociodemogràfiques de la mostra. Autoconcepte dels enquestats en relació amb el rendiment acadèmic i les seves habilitats en l'ús de les TIC.
- b. La prevalença del plagi.
- c. La prevalença del plagi atribuït.
- d. Les competències informacionals.
- e. La causa del plagi.

■ Dades sobre les visites al web ⁽¹⁾:

La pàgina web <www.xarxasegura.net> ha tengut una mitjana de visites mensuals superior a les 600 durant l'any 2010, similar a les de 2009. En tot l'any hi ha hagut 7.000 visites, enfront de les 6.798 registrades l'any passat.

En el gràfic següent es pot observar l'evolució mensual de les visites d'aquesta plana web:

⁽¹⁾ Les dades facilitades corresponen al període comprès entre l'1 de gener i el 4 de novembre de 2010.

6. ACTIVITATS SECTORIALS

6.1 CONGRESSOS

Organitzats per la Conselleria d'Afers Socials, Promoció i Immigració, mitjançant l'ODDM i amb la col·laboració de la Universitat de les Illes Balears, s'han dut a terme una jornada acadèmica i dos congressos.

Jornada Acadèmica sobre els Drets dels Menors davant la Crisi Econòmica. Palma, 15 d'abril de 2010. Aquesta iniciativa va tenir la col·laboració de la Universitat de les Illes Balears.

Dades

■ Nombre d'inscripcions: 104

■ Ponents:

- Juan Ramón Capella, doctor en dret, catedràtic emèrit de la Universitat de Barcelona.
- Pau Marí-Klose, doctor en sociologia, professor de sociologia de la Universitat de Barcelona. Director de projectes científics de l'Institut d'Infància i Món Urbà.
- Antoni Riera Font, doctor en economia, catedràtic del Departament d'Economia Aplicada de la Universitat de les Illes Balears.
- Maria Antònia Carbonero, doctora en geografia i en ciències polítiques i sociologia, professora titular de sociologia de la Universitat de les Illes Balears.
- Gori Estrelles Colom, director executiu de Menors del Consell Insular de Mallorca.
- Immaculada Granell Ceboll, coordinadora del Servei Insular de Família del Consell Insular de Menorca.

II Congrés Estatal sobre els Drets dels Menors davant les Noves Tecnologies. Palma, 17 i 18 de maig de 2010.

Dades

■ Nombre d'inscripcions: 162

■ Ponents:

- María Ángeles Rueda Martín, doctora en dret, professora titular d'universitat de dret penal de la Universitat de Saragossa.
- Rafael Ballester Arnal, doctor en psicologia, professor titular d'universitat de psicologia de la personalitat, avaluació i tractaments psicològics de la Universitat Jaume I.
- José Luis Piñar Mañas, doctor en dret, catedràtic de dret administratiu de la Universitat CEU-San Pablo de Madrid, exdirector de l'Agència Espanyola de Protecció de Dades.
- Francisco José Muñoz Conde, doctor en dret, catedràtic de dret penal de la Universitat de Sevilla.
- José Díaz Cappa, llicenciat en dret, fiscal del Tribunal Superior de Justícia de les Illes Balears.

- Lucrecio Rebollo Delgado, doctor en dret, professor titular de dret constitucional de la Universitat Nacional d'Educació a Distància.
- Xavier Carbonell Sánchez, doctor en psicologia, professor titular d'universitat de psicologia i vicedegà de Post-grau i Doctorat de la Facultat de Psicologia, Ciències de l'Educació i l'Esport de la Universitat Ramon Llull. Psicòleg clínic en exercici en el cas "Garbivent" de Barcelona.

III Congrés Estatal sobre la Defensa dels Drets dels Menors en les Crisis de Parella. Palma, 18 i 19 de novembre de 2010.

Per commemorar el Dia Universal de la Infància, la Conselleria d'Afers Socials, Promoció i Immigració, a través de l'Oficina de Defensa dels Drets del Menor, va organitzar aquest tercer fòrum de debat sobre la defensa dels menors en les crisis de parella.

En aquest fòrum de debat va col·laborar, també, la Universitat de les Illes Balears.

Dades

- Nombre d'inscripcions: 273
- Ponents:
 - Teresa Picontó Novales, doctora en dret, professora titular de sociologia del dret de la Universitat de Saragossa.
 - Mila Arch Marin, doctora en psicologia, medidora familiar i professora associada de psicologia forense de la Universitat de Barcelona.
 - José Manuel de Torres Perea, doctor en dret, professor titular de dret civil de la Universitat de Màlaga.
 - Ana Colás Escandón, doctora en dret, professora titular de dret civil de la Universitat Autònoma de Madrid.
 - Raquel Castillejo Manzanares, doctora en dret, professora titular de dret processal a la Universitat de Santiago de Compostel·la.
 - Javier Fernández-Montalvo, doctor en psicologia, professor titular de psicologia de la personalitat, avaluació i tractament psicològic de la Universitat Pública de Navarra.
 - María del Rosario Cortés Arboleda, doctora en psicologia, professora titular de psicologia evolutiva i de l'educació de la Universitat de Granada.
- Els temes que s'hi tractaren giraren entorn de dos blocs temàtics: "Guarda i custòdia i règim de visites" i "Violència domèstica".

Aquest Congrés respon a una tasca continuada de divulgació dels drets del menor i de trobades científiques —moltes vegades vinculades a la UIB— per tractar problemàtiques que afecten els menors d'edat des d'una perspectiva interdisciplinària.

6.2 VISITES A CENTRES I ENTITATS QUE PRESTEN SERVEIS ALS MENORS

Una de les funcions atribuïdes a l'ODDM consisteix en la visita i, si escau, la supervisió a centres que acullen o tracten infants i adolescents, així com les entitats que presten serveis als menors d'edat. En aquest sentit, durant l'any 2010 s'han fet 7 visites distribuïdes de la manera següent:

Centres de protecció de menors:

El centre de primera acollida "CAT Can Mercadal" (substitueix el que fou el CAT de Muro) i el centre d'acolliment residencial "Son Bosch", ambdós situats a Palma i gestionats directament per l'Institut Mallorquí d'Afers Socials (IMAS) del Consell de Mallorca.

El centre d'acolliment residencial "Llar des Raiguer" a Inca i gestionat mitjançant la Fundació Aldaba, i els centres d'acolliment residencial "Jorbalán" i "Caliu", ambdós a Palma i gestionats mitjançant les Adoratrius Esclaves del Santíssim Sagrament i de la Caritat.

Centres de menors infractors:

S'han fet dues visites al Centre Socioeducatiu "Es Pinaret", la gestió del qual depèn de la Fundació Institut Socioeducatiu S'Estel de la Conselleria d'Afers Socials, Promoció i Immigració del Govern de les Illes Balears.

6.3 COL·LABORACIONS

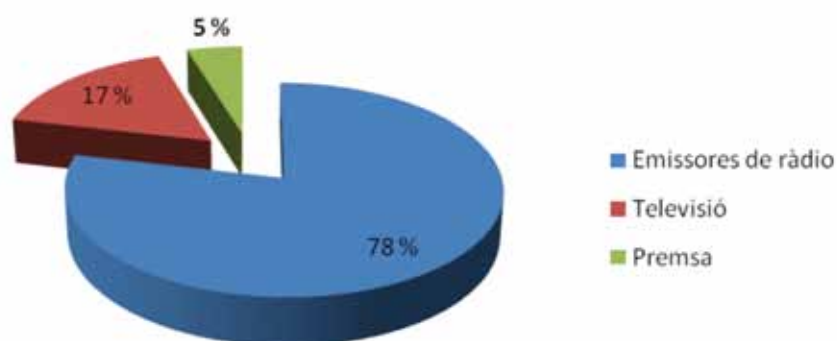
Fundació de Joves Navegants de Balears

L'Oficina de Defensa dels Drets del Menor ha col·laborat amb la Fundació de Joves Navegants de Balears amb la finalitat que participàs en la regata Ruta de la Sal 2010. Es tracta d'un projecte anomenat "La mar de joves", iniciativa mitjançant la qual 64 menors en situació de dificultat social pogueren introduir-se en la pràctica de la vela a bord del vaixell *Galaxie*, juntament amb una tripulació professional i un equip tècnic educatiu per avançar així en l'assoliment de tot un grapat d'objectius socioeducatius i que culminà amb la selecció de 7 joves com a regatistes i 1 jove com a cuiner per competir a la Regata Ruta de la Sal que va de Barcelona a Eivissa, que embarca i desembarca a Palma.

7. AGENDA DEL DIRECTOR

7.1 INTERVENCIONS EN ELS MITJANS DE COMUNICACIÓ

Durant el 2010, el director de l'ODDM ha aparegut 42 vegades en els diferents mitjans de comunicació per donar-ne a conèixer la tasca. Del total d'intervencions, 33 es produïren a emissores de ràdio, 7 a la televisió i la resta en premsa escrita.

7.2 ACTES I REUNIONS

El director de l'ODDM ha estat present en el 2010 en 110 actes oficials i reunions executives relacionades amb les tasques que du a terme l'Oficina. En aquest sentit, cal destacar les diferents reunions mantengudes per redactar la Carta de Drets Socials, les reunions amb associacions relacionades amb la defensa dels drets del menor en àmbits sectorials específics i les reunions de coordinació amb altres direccions generals del Govern de les Illes Balears i amb diferents institucions públiques. A més, s'ha d'esmentar que durant l'any 2010 el director de l'Oficina ha assistit, en qualitat de vocal, a les reunions de la Comissió d'Experts de l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar.